

BILAG II

Øversigt over og komparativ analyse af medlemsstaternes lovgivning om alternative sanktioner

1. SAMFUNDSTJENESTE

Denne straf består i en forpligtelse til at udføre ulønnet arbejde for en offentlig eller almennyttig institution eller organisation.

Under hensyn til behovet for at mindske antallet af indsatte i fængslerne og finde frem til alternative straffemuligheder henstillede Europarådet i sin resolution (76) 10 om visse straffeforanstaltninger, der kan træde i stedet for frihedsstraf, til, at der indføres samfundstjeneste *"for at yde et aktivt bidrag til den dømtes rehabilitering gennem udførelse af frivilligt arbejde"*.

Siden da er samfundstjeneste blevet indført i alle medlemsstater, og den praktiseres med et vist held i de fleste af landene.¹⁷⁵

Samfundstjeneste kan have flere funktioner, alt efter hvilket stadium afgørelsen herom træffes - den kan indgå som led i afgørelsen af, om der skal indledes strafforfølgning eller ej, som led i mægling eller tiltalefrafald (se nedenfor) eller for at undgå en straffedom (Belgien¹⁷⁶, Tyskland¹⁷⁷, Frankrig¹⁷⁸), og den kan idømmes som hovedstraf (Belgien¹⁷⁹, Frankrig, Italien¹⁸⁰, Nederlandene) eller tillægsstraf (Frankrig) eller for bestemte alvorlige lovovertrædelser (Belgien, Frankrig¹⁸¹). Samfundstjeneste kan også anvendes i stedet for hæfte¹⁸² som forvandlingsstraf for en bøde (Tyskland¹⁸³, Italien), i stedet for en bøde (Spanien, Italien, Portugal) eller weekendarrest (Spanien). Til samfundstjeneste kan der også være knyttet en betinget fængselsstraf (Belgien, Tyskland, Danmark, Frankrig, Sverige). I Grækenland kan en fængsels- eller bødestraf på den dømtes begæring delvis omdannes til samfundstjeneste.

I nogle medlemsstater kan der kun idømmes samfundstjeneste for nærmere bestemte lovovertrædelser defineret efter deres art (Danmark, Italien) eller den straf, samfundstjenesten træder i stedet for (f.eks. hæfte eller kortere fængselsstraf (Belgien), en fængselsstraf på højst seks måneder (Nederlandene) eller et år (Portugal)).

¹⁷⁵ Nogle medlemsstater (f.eks. Frankrig) har imidlertid haft vanskeligheder med at få den indført (forsinket gennemførelse, mangel på egnede arbejdspladser osv.).

¹⁷⁶ § 216ter i strafferetsplejeloven.

¹⁷⁷ §§ 153, 153a i strafferetsplejeloven

¹⁷⁸ Som led i et tiltalefrafald.

¹⁷⁹ Indført ved lov af 17.4.2002 som hovedstraf.

¹⁸⁰ For mindre lovovertrædelser, der falder ind under fredsdommerens påtalemyndighed.

¹⁸¹ Overtrædelser af færdselsloven.

¹⁸² Der er tale om fængsling af en person for at tvinge vedkommende til at betale et beløb, han eller hun skylder statskassen efter en straffedom.

¹⁸³ I Tyskland overvejer man for øjeblikket at udvide samfundstjenestens anvendelsesområde som led i en reform af straffesystemet – samfundstjeneste vil i så fald blive den primære forvandlingsstraf for bøder (i stedet for hæfte).

I samtlige medlemsstater kræver lovgivningen, at den pågældende har givet samtykke under en eller anden form. Også flere internationale tekster indeholder bestemmelse om, at den pågældende skal give sit samtykke, bl.a. artikel 4 i den europæiske konvention om beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, hvori det hedder, at "*ingen må pålægges at udføre tvangs- eller pligtarbejde*". I artikel 5 i EU's charter om grundlæggende rettigheder hedder det i øvrigt også, at "*ingen må pålægges at udføre tvangs- eller pligtarbejde*".

Hvor mange timer der skal arbejdes efter en dom om samfundstjeneste, varierer fra 20 til 300 timer (Belgien¹⁸⁴), fra 20 til 200 timer (Finland), fra 30 til 240 timer (Danmark), fra 40 til 240 timer (Frankrig, Sverige, Det Forenede Kongerige¹⁸⁵) og fra 36 til 380 timer (Portugal). I tilfælde af tiltalefrafald (for at undgå en straffedom) er den maksimale varighed lavere (60 timer i Frankrig).

Samfundstjenesten skal normalt udføres inden for en bestemt frist (f. eks. 12 måneder i Det Forenede Kongerige, 18 måneder i Frankrig, undtagen i tilfælde af tiltalefrafald, hvor fristen er på 6 måneder).

Det arbejde, der skal udføres, har traditionelt bestået i vedligeholdelse, rengøring, istandsættelse i offentlige institutioner eller forvaltninger.

Når samfundstjeneste er idømt som hovedstraf, vil den dømte kunne retsforfølges, hvis han eller hun søger at slippe udenom, og f.eks. i Frankrig er manglende udførelse af samfundstjeneste en lovovertrædelse, som der er lovgivet om.¹⁸⁶ Er der tale om en betinget dom med en prøvetid, vil den kunne gøres ubetinget. Hvis den dømte i dette tilfælde allerede har udført en del af samfundstjenesten, vil fængselsstraffen ifølge lovgivningen i nogle medlemsstater (f. eks. Portugal) kunne blive nedsat tilsvarende.

2. MÆGLING

Der findes faste procedurer for mægling i straffesager, hvor både offeret og gerningsmanden medvirker, og som tager sigte på ved hjælp af en kompetent mægler at forhandle sig frem til en løsning på den konflikt, som lovovertrædelsen har forårsaget.¹⁸⁷ Formålet er at sikre, at den forvoldte skade oprettes, at løse de problemer, lovovertrædelsen har forårsaget, og at bidrage til rehabilitering af gerningsmanden. Desuden tager mægling sigte på en varig ændring af parternes adfærd for at undgå gentagelser.

Offeret får mulighed for efter eget ønske at mødes med gerningsmanden og søge at få den pågældende til at forstå konsekvenserne af hans eller hendes handlinger og påtage sig ansvaret

¹⁸⁴ Grænsen er sat til 45 timer.

¹⁸⁵ Strafferammen er på 240 timer ved "community punishment order". Er der tale om en "community punishment and rehabilitation order", er den på 100 timer.

¹⁸⁶ I Frankrig vil den pågældende kunne idømmes fængselsstraf eller bøde eller ny samfundstjeneste.

¹⁸⁷ I artikel 1, litra e), i Rådets rammeafgørelse af 15.3.2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager defineres mægling i straffesager som "*forsøg på, før eller under straffesagen, at finde en mindelig løsning mellem offeret og gerningsmanden, ved en kompetent persons mellemkomst*". I Europarådets rekommandation nr. R(99) 19 om mægling i straffesager, der blev vedtaget af Ministerkomiteen den 15.9.1999, defineres mægling i straffesager som "*enhver procedure, der giver offeret og gerningsmanden mulighed for, såfremt de frit har givet samtykke hertil, aktivt at medvirke til at løse de problemer, som lovovertrædelsen har forårsaget, med hjælp fra en uafhængig tredjemand (mægler)*".

for den skade, der er forvoldt, og formålet er at give de to parter mulighed for at aftale, hvordan denne skade kan oprettes.

Mægling i snæver forstand adskiller sig fra de andre former for aftaler eller ordninger mellem anklagemyndigheden og lovovertræderen, der kan føre til, at en straffesag bortfalder, som f. eks. de former for tiltalefrafald ("composition pénale" og "transaction pénale"), der findes i fransk ret, i og med at sidstnævnte ikke åbner mulighed for offerets aktive medvirken til at søge at nå frem til en forhandlingsløsning.

Mægling i straffesager indgår som led i de alternativer til det traditionelle straffesystem, der kendes under det engelske begreb "restorative justice", hvor det overordnede formål er at genoprette det ødelagte forhold mellem offeret, samfundet og gerningsmanden, såvel på det materielle som på det immaterielle plan. I EU støttes tiltag på dette område af en række ikke-statslige organisationer, hvoraf nogle har modtaget tilskud fra GROTIUS- eller AGIS-programmet.

Belgien fremlagde i juni 2002 et formelt "initiativ med henblik på vedtagelse af Rådets afgørelse om oprettelse af et europæisk net af nationale kontaktpunkter vedrørende genoprettende retfærdighed".¹⁸⁸ Dette europæiske net skulle bidrage til at udvikle, støtte og fremme de forskellige aspekter af "restorative justice" i medlemsstaterne og på EU-plan. Initiativet er ikke blevet drøftet i Rådet.

Hvad angår gældende lovgivning på EU-plan, indeholder artikel 10 i Rådets rammeafgørelse af 15. marts 2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager¹⁸⁹ bestemmelse om, at hver medlemsstat skal søge at fremme mægling i straffesager, hvor den anser denne fremgangsmåde for hensigtsmæssig. Medlemsstaterne skal desuden sikre, at der kan tages højde for en eventuel aftale, der måtte blive indgået mellem offeret og gerningsmanden i forbindelse med en sådan mægling i straffesager. Fristen for gennemførelse af denne bestemmelse er imidlertid først den 22. marts 2006 (jf. artikel 17 i ovennævnte rammeafgørelse).

Tyskland, Østrig, Belgien, Finland, Frankrig, Luxembourg, Sverige og Det Forenede Kongerige har vedtaget en ret detaljeret lovgivning om mægling i straffesager. I Danmark, Spanien, Irland, Nederlandene og Portugal har der været flere pilotforsøg.

I flere medlemsstater findes der særlige regler om mægling i sager om ungdomskriminalitet. De er ofte blevet vedtaget forud for dem, der drejer sig om sager med voksne.

Mægling kan foregå på forskellige stadier i sagen – der kan være tale om det stadium, hvor det afgøres, om der skal rejses sag eller ej for at undgå en domfældelse (Østrig¹⁹⁰, Belgien¹⁹¹, Tyskland¹⁹², Frankrig¹⁹³), det kan indgå som en del af dommen (f.eks. i Tyskland¹⁹⁴ og Det Forenede Kongerige¹⁹⁵) eller først foregå i straffuldbyrdsfasen (f. eks. i Belgien¹⁹⁶).

¹⁸⁸ EFT C 242 af 8.10.2002, s.20.

¹⁸⁹ EFT L 82 af 22.3.2001, s.1.

¹⁹⁰ § 90a i strafferetsplejeloven.

¹⁹¹ § 216ter i strafferetsplejeloven og arrêté royal af 24.10.1994.

¹⁹² §§ 153, 153a i strafferetsplejeloven (StPO).

¹⁹³ Som led i et tiltalefrafald, § 41-2 i strafferetsplejeloven.

¹⁹⁴ § 46a i straffeloven, § 155a i strafferetsplejeloven.

¹⁹⁵ "Compensation order", jf. § 130-134 i Powers of Criminal Courts (Sentencing)Act.

I **Tyskland** blev mægling indført i 1994 ved indføjelser af § 46a i den tyske straffelov som en "tredje vej" i det tyske straffesystem, ved siden af hovedstraffene (frihedsstraffe og bøder) og opdragelses- og sikringsforanstaltningerne. Ifølge denne paragraf kan domstolene lempe en straf – med de sats, der er fastsat i straffelovens § 49 - eller helt frafalde straf, når den straf, der kan idømmes, ikke overstiger et års fængsel eller dagbøder på 360 dagssatser, hvis lovovertræderen a) har underkastet sig en mægling ("Täter-Opfer-Ausgleich") og helt eller for størstepartens vedkommende har oprettet den skade, han har forvoldt, eller gjort et seriøst forsøg på at oprette den, eller b) har oprettet hele eller hovedparten af den skade, han har forvoldt, forudsat at dette kræver en væsentlig personlig indsats fra lovovertræderens side. I de to varianter skal oprettelsen omfatte andet og mere end blot skadeserstatning og kræver gerningsmandens aktive medvirken.

I **Østrig** sondres der i lovgivningen om mægling mellem to ordninger, alt efter den strafbare handlingens grovhed:

a. Handlinger, der i princippet medfører bødestraf eller frihedsstraf på højst tre år, straffes ikke¹⁹⁷ hvis a) gerningsmanden ikke har gjort sig skyld i nogen større forseelse, b) handlingen ikke har haft skadelige eller kun ubetydeligt skadelige virkninger, eller gerningsmanden har oprettet eller ydet erstatning for virkningerne af sin handling eller gjort et seriøst forsøg herpå, og c) det ikke er nødvendigt at straffe for at forebygge, at vedkommende begår andre lovovertrædelser.¹⁹⁸

b. For handlinger, der straffes med frihedsstraf på højst fem år, hvor gerningsmanden ikke har gjort sig skyld i nogen alvorlig forseelse og ikke har forårsaget nogens død, skal anklagemyndigheden frafalde sagen, hvis det efter mægling ("aussergerichtlicher Tatausgleich"), betaling af en bøde, udførelse af samfundstjeneste eller en prøvetid med visse vilkår viser sig, at det ikke er nødvendigt at idømme nogen anden straf for at forhindre den pågældende i at begå ny kriminalitet.¹⁹⁹ I henhold til den østrigske strafferetsplejelovs § 90g indebærer mæglingen, at gerningsmanden erkender sin skyld, indvilliger i at granske årsagerne, yder opretning eller anden form for compensation for skadevirkningerne og eventuelt afgiver løfte om fremover at afholde sig fra den adfærd, der lå til grund for lovovertrædelsen. Mægling forudsætter offerets samtykke, medmindre vedkommende ikke har god grund til at afvise mægling. Det centrale element er, at offeret og gerningsmanden mødes på et mæglingsmøde. Denne samtale tilrettelægges af en uafhængig mægler. Resultaterne heraf nedfældes i en aftale, som mægleren overgiver til anklagemyndigheden, og hvis gennemførelse mægleren fører kontrol med. Hvis gerningsmanden opfylder alle betingelserne, henlægges straffesagen, i modsat fald går sagen sin gang, hvilket eventuelt kan munde ud i en domfældelse.

I **Belgien** kan den offentlige anklager i henhold til straffelovens § 216ter indkalde en lovovertræder, der ikke skønnes at burde straffes med frihedsstraf på to år eller derover, opfordre vedkommende til at erstatte eller oprette den skade, der er forvoldt, og bevise, at oprettelse har fundet sted. Gerningsmanden og offeret kan lade sig bistå af en advokat. Den offentlige anklager bistås i de forskellige mæglingsfaser og især den konkrete gennemførelse af mæglingen af såkaldte "conseillers et assistants en médiation" (konflikttrådgivere) fra

¹⁹⁶ Via en "konflikttrådgiver" i hvert fængsel.

¹⁹⁷ "... so ist die Tat nicht strafbar, wenn ...".

¹⁹⁸ § 42 i den østrigske straffelov.

¹⁹⁹ § 90a i den østrigske strafferetsplejelov ("Diversion").

justitsministeriet. Disse rådgivere arbejder nært sammen med den offentlige anklager, som fører tilsyn med deres virksomhed. De nærmere regler for mægling i straffesager er fastlagt i en arrêté royal²⁰⁰. Mæglingsresultaterne nedfældes i en protokol. Når gerningsmanden har opfyldt alle de betingelser, han skal opfylde, frafaldes tiltalen.

I **Frankrig** åbner § 41-1, nr. 5, i strafferetsplejeloven mulighed for, at den offentlige anklager for mindre forseelser ("délits" og "contraventions") iværksætter mægling med offerets og gerningsmandens samtykke, før der træffes afgørelse om, hvorvidt der skal rejses tiltale, hvis han skønner, at dette kan sikre, at den skade, offeret er blevet tilføjet, oprettes, at virkningerne af den strafbare handling bringes til ophør, eller at gerningsmanden kan rehabiliteres.

Mægling kan kun ske efter indstilling fra den offentlige anklager. Konfliktens parter kan ikke direkte henvende sig til mægleren. Mægling bevirker, at forældelsesfristen afbrydes. Ved iværksættelse af mægling skal anklageren henvende sig til et mæglingscenter eller en uafhængig mægler.²⁰¹ Fremgangsmåden for udnævnelse og autorisation af mæglere er fastlagt i § R. 15-33-30 i strafferetsplejeloven. Mægling er fakultativ for de implicerede parter. Såvel offerets som gerningsmandens interesser skal tilgodeses, og de kan lade sig bistå eller rådgive af en advokat efter eget ønske. Hvilken type handlinger der kan gøres til genstand for mægling, bestemmes alene af anklagemyndigheden. Der kan være tale om mindre alvorlige voldshandlinger, tyverier, mindre grove former for bedrageri, manglende betaling af underholdsbidrag, vanrøgt, hærværk, trusler, injurier, flugt fra ulykkessted, brug af narkotika osv. Denne mægling er gratis for parterne. Skader kan oprettes på forskellig måde, det kan ske økonomisk, materielt eller symbolsk.

Mæglingen foregår normalt således: Efter indstilling fra den offentlige anklager træder et mæglingscenter eller en mægler til og

- indkalder sagens parter skriftligt
- mødes med parterne hver for sig eller sammen, forklarer dem mæglingens formål og indhenter deres samtykke i at deltage i mæglingen, såfremt anklagemyndigheden ikke har gjort det
- tilrettelægger mæglingsmødet, hvor alle sagens parter konfronteres med hinanden med det formål at bringe dem på talefod, skabe en dialog og finde en løsning på konflikten
- nedfælder en eventuel aftale
- giver den offentlige anklager skriftlig meddelelse om mæglingsresultatet ved afslutningen af mæglingsforløbet, der kan have den af anklageren fastsatte varighed.

Den offentlige anklager efterprøver, om betingelserne for sagens henlæggelse (genoprettelse af skaden, erstatning) er opfyldt. Det er anklageren, der træffer afgørelsen om, hvorvidt tiltale skal frafaldes, eller der skal rejses sag. Hvis anklageren frafalder tiltalen efter mæglingen, skal offeret underrettes herom.

²⁰⁰ Arrêté royal af 24.10.1994 om gennemførelse af mægling i straffesager.

²⁰¹ Siden oprettelsen i 1990 af såkaldte "Maisons de Justice et du Droit" er mægling i stigende omfang foregået i disse centre. De er underlagt retspræsidenten for "tribunal de grande instance" og statsadvokaten.

3. TILTALEFRAFALD²⁰²

Tiltalefrafald er en procedure, hvorved straffesager kan afgøres efter fælles overenskomst mellem anklagemyndigheden, som udøver den offentlige påtaleret, og den sigtede, uden at der gennemføres nogen retssag i snæver forstand. Når en sag bilægges på den måde, foregår der ingen forhandlinger mellem lovovertræderen og anklagemyndigheden vedrørende udmålingen af straffen. Gennem anklagemyndigheden fremsætter de statslige myndigheder et tilbud, som lovovertræderen kan acceptere eller afslå. Der er ikke tale om, at den sigtede og anklagemyndigheden forhandler en aftale på plads. Det vil være forkert at betegne tiltalefrafald som en aftale, for der er tale om pålæggelse af en sanktion, der – selv om den er mild og accepteres af modparten – dog er en straf, som opfylder alle de funktioner, en straf har.

Som det er fremgået, findes der i mange af medlemsstaterne under betegnelsen tiltalefrafald el. lign. ordninger, hvorved anklagemyndigheden med hjemmel i loven og i nogle retssystemer uden nogen retsafgørelse giver afkald på at føre straffesag mod en person, efter at denne har betalt et beløb til det offentlige eller opfyldt andre vilkår.

Denne form for strafferetspleje anvendes imidlertid ikke på alle overtrædelser. Den er udtryk for en retshåndhævelse, der tager sigte på en bestemt type af handlinger, som samfundet ser mildere på, og som det derfor ikke er nødvendigt at iværksætte hele statens strafferetlige apparat for at bekæmpe og følgelig heller ikke kræver anvendelse af alle retsplejesystemets processuelle garantier med medvirken af en dommer.

Ordnningen giver den tiltalte mulighed for - uden at skulle igennem en retssag - udtrykkeligt eller stiltiende at erkende sin skyld og sone den ved at opfylde de forpligtelser, han har aftalt med anklagemyndigheden, inden for den af lovgiver fastsatte frist. Disse vilkår vil under alle omstændigheder være mindre byrdefulde, end hvis der ikke indgås en aftale og den strafferetlige forfølgning gennemføres på normal vis. Til gengæld frafalder de offentlige myndigheder tiltalen, hvorefter der ikke længere er adgang til strafforfølgning.

Efter **tysk ret**²⁰³ kan anklagemyndigheden beslutte at indstille en straffesag, hvis tiltalte indvilliger heri og opfylder anklagemyndighedens betingelser herfor. Dette kræver normalt en godkendelse fra den kompetente ret, men ikke, hvis der er tale om mindre alvorlige overtrædelser, der kan straffes med en sanktion, som ikke er højere end den i straffeloven fastsatte minimumsstraf. Hvis tiltalte erklærer sig indforstået, fastsætter anklagemyndigheden en frist for opfyldelsen af det aftalte. Når den pågældende har opfyldt betingelserne, er hans ansvar endeligt bortfaldet, og "overtrædelserne kan ikke påtales som en forseelse"²⁰⁴

I **Østrig**²⁰⁵ findes en såkaldt "Diversionsverfahren", som gør det muligt for anklagemyndigheden (eller forundersøgelssdommeren) at afstå fra strafforfølgning mod, at tiltalte betaler et vist beløb eller udfører samfundstjeneste, eller mod, at der fastsættes en

²⁰² Bortset fra oplysningerne om Belgien og Frankrig er dette afsnit om tiltalefrafald i alt væsentligt taget fra præmis 61 ff. i generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomers forslag til afgørelse af 19.9.2002 i de forenede sager C-187/01 og C-385/01.

²⁰³ § 153a i strafferetsplejeloven. Se også *Brügge*-dommen af 11.2.2003 i sag C-385/01.

²⁰⁴ § 153a, op cit., stk. 1. Den tyske straffelov sonder mellem "Vergehen" og "Verbrechen". Enhver lovovertrædelse, der kan straffes med frihedsstraf på et år eller derover, klassificeres som en "Verbrechen". Alle andre lovovertrædelser, hvor strafferammen er kortere, er "Vergehen".

²⁰⁵ § 90a-90m i strafferetsplejeloven.

prøvetid eller gennemføres strafferetlig mægling (udenretsligt). Når den tiltalte har opfyldt de pågældende forpligtelser, ophører adgangen til strafforfølgning endeligt.²⁰⁶

I **Belgien** har anklagemyndigheden to muligheder, nemlig tiltalefrafald og mægling (se ovenfor), jf. strafferetsplejelovens § 216a og 216b, idet anklagemyndigheden kan indstille en straffesag endeligt, hvis den tiltalte opfylder visse vilkår. I henhold til § 216 bis kan den offentlige anklager for lovovertrædelser, der straffes med enten bøde eller en fængselsstraf på ikke over fem år, nøjes med at kræve en bøde betalt eller en bøde med konfiskation. Den skade, der eventuelt måtte være forvoldt, skal være fuldt oprettet, før tiltalefrafald kan komme på tale. Det kan dog også ske, hvis gerningsmanden skriftligt har erkendt sit civilretlige ansvar for den skadevoldende handling og fremlagt bevis for at have ydet erstatning for den ikke anfægtede del af skaden. Under alle omstændigheder kan offeret gøre sine rettigheder gældende ved den kompetente domstol. I så fald udgør gerningsmandens accept af vilkårene for tiltalefrafaldet en uafviselig formodning for hans skyld (§ 216 bis, stk. 4).

I **fransk ret** kan den offentlige anklager i henhold til strafferetsplejelovens § 41-2 om "composition pénale", så længe sagen ikke er påbegyndt, tilbyde tiltalefrafald, når den tiltalte - som skal være en myndig person - erkender at have begået en eller flere lovovertrædelser, der kan straffes med højst tre års fængsel. Til gengæld skal den tiltalte 1) betale en bøde til statskassen, der ikke kan overstige 3750 EUR eller halvdelen af den maksimumbøde, han kan idømmes, 2) til staten udlevere den genstand, der blev brugt eller skulle bruges til at begå den strafbare handling med, eller som er handlingens udbytte, 3) aflevere sit førerbevis for en periode på højst seks måneder eller sit jagttegn for en periode på højst fire måneder, 4) udføre samfundstjeneste i højst 60 timer inden for en frist på højst seks måneder, 5) gennemgå et uddannelseskursus på et hospital, en social institution el. lign. af højst tre måneders varighed og inden for en frist på højst 18 måneder.

I sager, hvor offeret er kendt, skal anklageren foreslå gerningsmanden at oprette den skade, han har forvoldt (hvis han endnu ikke har gjort det) inden for en frist på højst seks måneder. Offeret skal underrettes om dette forslag. Forslaget kan fremsættes over for gerningsmanden i et "maison de justice et du droit". Den pågældende skal oplyses om, at han har ret til at lade sig bistå af en advokat, før han giver sit samtykke til anklagerens forslag. Aftalen herom nedfældes i en protokol, hvoraf gerningsmanden får udleveret en kopi.

Har gerningsmanden indvilliget i anklagerens forslag, forelægger anklageren forslaget for retspræsidenten til godkendelse. Gerningsmanden og det eventuelle offer skal underrettes herom. Retspræsidenten kan høre gerningsmanden og offeret, eventuelt under deres advokaters tilstedeværelse. Afsiger retspræsidenten kendelse om godkendelse af forslaget, træder aftalen i kraft. Hvis gerningsmanden ikke accepterer forslaget, går sagen sin gang indtil den eventuelle domfældelse. Forældelsesfristen suspenderes fra den dag, hvor anklageren foreslår tiltalefrafald, og indtil den dag, hvor fristen for aftalens gennemførelse udløber. Frafaldes tiltalen, er strafforfølgning endeligt indstillet.

I **Danmark**²⁰⁷ findes der en bestemmelse om, at anklagemyndigheden i sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan foreslå sigtede, at sagen afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede til inden for en nærmere angiven frist at betale en bøde. Hvis et sådant forslag ikke

²⁰⁶ § 90c, stk. 5, § 90d, stk. 5, § 90f, stk. 4, og § 90g, stk. 1, i strafferetsplejeloven.

²⁰⁷ § 924 i strafferetsplejeloven.

forkastes af den overordnede anklagemyndighed inden for den fastsatte frist på to måneder, anses afgørelsen om at indstille strafforfølgningen for endelig.

I det **spanske retssystem**²⁰⁸ kan tiltalte acceptere anklagemyndighedens strafpåstand, hvorefter retten afsiger dom i henhold til den redegørelse for sagens omstændigheder, som begge parter har godkendt.

I **finsk ret**²⁰⁹ kender man ikke til tiltalefrafald i egentlig forstand, men der findes procedurer med karakter af tiltalefrafald, som kan føre til, at strafforfølgningen indstilles. Der er tale om en forenklet procedure vedrørende forseelser, som giver anklagemyndigheden mulighed for at pålægge en bøde uden medvirken af en retsinstans. En sådan afgørelse er endelig og retskraftig.

I **Irland**²¹⁰ findes der bestemmelser, som tager sigte på at undgå strafferetlig forfølgning af forskellige årsager. Et eksempel herpå er betaling af en bøde, hvorved sagen afsluttes.

I **italiensk ret** er der som hovedregel ikke mulighed for hverken tiltalefrafald eller mægling i straffesager (undtagen i sager om overtrædelser begået af mindreårige), men der findes en særlig procedure, som kaldes "patteggiamento"²¹¹. Der er tale om en særlig procedure, som forudsætter, at der indgås aftale om både proceduren og straffen, hvis varighed ikke må overstige to år. Straffen kan gøres betinget, og hvis den straffede person opfylder de fastsatte betingelser, bortfalder straffen efter fem år. Både anklagemyndigheden og den tiltalte kan indlede patteggiamento-proceduren. Afgørelsen skal under alle omstændigheder godkendes af en domstol.

I **Luxembourg** er der ved lov af 6. maj 1999 indsat et stk. 5 i strafferetsplejelovens § 24, og i henhold hertil kan anklagemyndigheden, inden der indledes strafforfølgning i en sag, foretage mægling, som kan føre til en afgørelse om enten at fortsætte sagen eller lade adgangen til strafforfølgning bortfalde

I **Nederlandene** findes der ligeledes en procedure med tiltalefrafald ("transactie")²¹², som er reguleret ved § 74 ff. i den nederlandske straffelov. Adgangen til strafforfølgning ophører, når den tiltalte har opfyldt de af anklagemyndigheden fastsatte vilkår. Denne virkning fremgår udtrykkeligt af artikel 74, stk. 1.

I **Portugal**²¹³ kan en procedure suspenderes midlertidigt. Gennem denne ordning kan anklagemyndigheden indstille strafforfølgningen ved at pålægge den sigtede visse forpligtelser i en bestemt periode. Beslutningen skal tiltrædes af den sigtede og i givet fald af dennes advokat og godkendes af forundersøgelingsdommeren. Når den sigtede har opfyldt de aftalte forpligtelser, hæves sagen, og den kan herefter ikke genoptages.

I **Det Forenede Kongerige** findes der i engelsk ret en procedure med tiltalefrafald i forbindelse med færdselsforseelser. Det såkaldte "fixed penalty notice" (bødeforlæg) gør det

²⁰⁸ § 655, § 791, stk. 3, og § 793, stk. 3, i strafferetsplejeloven.

²⁰⁹ Strafferetsplejeloven af 26.7.1993/692.

²¹⁰ Road Traffic Acts, 1961-1995, Litter Pollution Act, 1997, s. 28.

²¹¹ § 444-448 i strafferetsplejeloven.

²¹² Se tillige *Brügge*-dommen af 11. februar 2003 i sag C-385/01.

²¹³ § 281 og 282 i strafferetsplejeloven og de særlige regler om "processo sumarissimo" i § 392-398. § 282, stk. 3, i strafferetsplejeloven.

muligt at undgå strafferetlig forfølgning mod betaling af en bøde og påtegning af "strafpoint" på kørekortet. Når vilkårene er opfyldt, ophører adgangen til strafforfølgning²¹⁴. Det bemærkes, at Lord Justice Auld har slået til lyd for at udvide anvendelsen af procedurer med tiltalefrafald²¹⁵, og at den britiske regering i juli i år udsendte en hvidbog, som var udarbejdet på grundlag af hans forslag. I henhold til skotsk ret²¹⁶ kan anklagemyndigheden fremsætte et betinget tilbud (37) ("conditional offer") til den tiltalte med henblik på at undgå en straffesag i forbindelse med overtrædelser, som kan pådømmes af District Courts. Hvis den tiltalte accepterer tilbuddet, skal han betale en bøde, hvorefter adgangen til strafferetlig forfølgning ophører.²¹⁷

Endelig findes der i **Sverige**²¹⁸ en straffeprocedure uden medvirken af en retsinstans ("strafföreläggande"), som anvendes ved mindre alvorlige overtrædelser som f.eks. spirituskørsel og tyveri. Hvis tiltalte accepterer anklagemyndighedens beslutning (og eventuelle ofre er enige heri), får pålæggelsen af sanktionen retskraft.

²¹⁴ § 52 (1) i Road Traffic Offenders Act af 1988.

²¹⁵ "A Review of the Criminal Courts of England and Wales".

²¹⁶ § 302 i den skotske strafferetsplejelov af 1995.

²¹⁷ § 302, stk. 6, op cit..

²¹⁸ § 48, stk. 4, i Rättegångsbalk af 1942.